

METODBILAGA

The logo for MUCF, consisting of the lowercase letters 'mucf' in a dark blue, sans-serif font. It is positioned on a white rectangular background that is partially overlaid by a dark red square on its right side.A photograph of a diverse group of young women sitting together outdoors, smiling and talking. The image is the background for the entire page. A dark red semi-transparent rectangle is overlaid on the lower half of the image, containing the main title and subtitle.

OLIKA PLATS - OLIKA LIV

Unga och socioekonomisk ojämlikhet

FOKUS 25

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Metodbeskrivning för analys av statistik	3
Områdesindelning utifrån socioekonomiska förutsättningar	3
Områdesindelning utifrån utmaningar med utanförskap	4
Polisens lägesbild över utsatta områden	7
MUCF:s enkätundersökningar	7
Registerdata	9
Metodbeskrivning för regressioner	10
Utmaningar att enkätdata har liten svarsbas	11
Metodbeskrivning för intervjustudie	12
Studiens upplägg och genomförande	12
Rekrytering av informanter	12
Genomförande av intervjuer	12
Information om informanterna	13
Områden som ingår i studien	13
Intervjuguide	14
Referenser	16

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2025

Uppdragsansvarig: Emma Neuman

Kontaktuppgifter MUCF:

Telefon: 010-160 10 00

E-post: info@mucf.se

Webb: www.mucf.se

Metodbeskrivning för analys av statistik

I denna metodbilagas första del beskrivs de enkätundersökningar, data och metoder som ligger till grund för de statistiska analyserna i rapporten. Först beskrivs den områdesindelning som används i rapporten. Sedan redogörs för MUCF:s enkätundersökningar och de registerdata som använts i analyserna. Slutligen redogörs för regressionsanalysen som ligger till grund för de resultat som beskrivs i kapitel 13 i rapporten.

Områdesindelning utifrån socioekonomiska förutsättningar

I rapporten används en områdesindelning som utvecklats av Delegationen mot segregation (Delmos) och Statistiska centralbyrån (SCB). Områdesindelningen utgår från regionala statistikområden (RegSO). I Sverige finns 3 363 RegSO:n som följer läns- och kommungränserna och inte förändras nämnvärt över tid. Hädanefter benämns RegSO som område eller bostadsområde. Utifrån värden på ett socioekonomiskt index delas bostadsområden in i fem olika områdestyper som skiljer sig sett till socioekonomiska förutsättningar. Det socioekonomiska indexet beräknas på bostadsområdesnivå och baseras på tre indikatorer, andelen personer

- med låg ekonomisk standard¹
- med förgymnasial utbildning
- som har haft ekonomiskt bistånd i minst tio månader och/eller har varit arbetslösa längre än sex månader.

Indexet beräknas additivt och kan anta värden mellan 0 och 100. Ju högre värde på indexet, desto sämre är de socioekonomiska förutsättningarna i ett bostadsområde. Ett värde på 100 innebär att samtliga invånare i ett bostadsområde har låg ekonomisk standard **och** högst förgymnasial utbildning **och** uppbär ekonomiskt bistånd **och/eller** har varit långtidsarbetslösa längre än sex månader. Denna situation är teoretisk och finns inte i verkligheten, utan indexet varierar 1 och 41 (år 2021) samt 43 (år 2022).

Det som bestämmer vilken områdestyp ett område klassificeras som är dels värdet för det socioekonomiska indexet för området, dels fördelningen av alla områdets värden. För att dela in områdena i fem olika typer används medelvärdet och standardavvikelsen för det socioekonomiska indexet (beräknat utifrån alla områden). Medelvärdet för indexet för alla områden uppgår till 9,8 (år 2021) samt 9,1 (år 2022) och standardavvikelsen till 5,8 (år 2021) samt 5,5 (år 2022). Indelningen görs på följande sätt:

- Områdestyp 1 – **områden med stora socioekonomiska utmaningar**: ≥ 2 standardavvikelser från indexets medelvärde.
- Områdestyp 2 – **områden med socioekonomiska utmaningar**: ≥ 1 standardavvikelser och < 2 standardavvikelser från indexets medelvärde.

---

¹ Låg ekonomisk standard har en person som har en disponibel inkomst (per konsumtionsenhet) som understiger 60 procent av medianvärdet för befolkningen. Måttet beräknas på hushållsnivå.

- Områdestyp 3 – **socioekonomiskt blandade områden**: ≥ 0 standardavvikelser och < 1 standardavvikelser från indexets medelvärde.
- Områdestyp 4 – **områden med goda socioekonomiska förutsättningar**: ≥ -1 standardavvikelser och < 0 standardavvikelser från indexets medelvärde.
- Områdestyp 5 – **områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar**: < -1 standardavvikelser från indexets medelvärde.

Områdesindelningen uppdateras varje år, men med cirka två års eftersläpning. I rapporten används den version av områdesindelningen som ligger så nära som möjligt det år som data avser. Det innebär att indelningen för 2021 används för registerdata och indelningen för 2022 för enkätdata. När analyserna för rapporten genomfördes var år 2022 den mest aktuella versionen av indelningen som fanns att tillgå. Det sker relativt små förändringar i områdesindelningen över tid och korrelationen mellan 2021 och 2022 års versioner är 0,96.

I tabell 1 visas fördelningen av antal områden i de olika områdestyperna för år 2021. Av de 3 363 områdena är det ungefär hälften av områdena som har goda socioekonomiska förutsättningar. En fjärdedel av områdena är socioekonomiskt blandade. Det är lika vanligt att områden har socioekonomiska utmaningar som att de har mycket goda socioekonomiska förutsättningar, 9 procent av områdena har det. Det är minst vanligt att områden har stora socioekonomiska utmaningar, vilket knappt 5 procent av områdena har. Fördelningen är i princip densamma för år 2022.

Tabell 1. Fördelning av områden utifrån områdesindelningen, 2021. Antal och andel.

Områdestyp	Antal	Andel
Stora socioekonomiska utmaningar	159	5
Socioekonomiska utmaningar	297	9
Socioekonomiskt blandade	848	25
Goda socioekonomiska förutsättningar	1 753	52
Mycket goda socioekonomiska förutsättningar	311	9

Källa: MUCF:s bearbetningar av data från SCB.

Områdesindelning utifrån utmaningar med utanförskap

Det finns andra sätt att dela in bostadsområden som delvis överlappar med den områdesindelning som används i rapporten. Sedan MUCF påbörjade arbetat med rapporten har en områdesindelning tagits fram av SCB och Boverket. Dessa myndigheter fick 2024 ett regeringsuppdrag att genomföra en fördjupad analys av olika områdens förutsättningar, behov och problem kopplat till utanförskap. Uppdraget innefattade att identifiera områden där utanförskapet är särskilt stort genom att göra en sammanvägd bedömning av olika områdens förutsättningar, behov och problem. SCB och Boverket föreslår i sin slutrapport för uppdraget en områdesindelning som utgår från sex olika så kallade problemvariabler. Problemvariablerna är registerbaserade mått för anmälda brott, bidragsberoende, lågt valdeltagande, svag förankring på arbetsmarknaden, svaga skolresultat och trångboddhet. I denna klassificering delas RegSO:n in i 14 klasser utifrån hur omfattande problem som finns i området för de olika

problemvariablerna. I det följande redogörs kort för hur klasserna utformas. Se SCB & Boverket (2024) för en fullständig redogörelse.

För respektive problemvariabel räknas det utifrån percentiler fram hur stora utmaningar som finns inom problemet i bostadsområdet. En **särskilt stor utmaning** för ett problem definieras som att värdet för problemet i ett enskilt bostadsområde hamnar bland de 5 procent bostadsområden som har sämst värden. Medan en **stor utmaning** inom ett problem innebär att värdet är bland de 10 procent bostadsområden som har sämst värde.

I tabell 2 visas hur många områden som finns i de olika klasserna. 2 795 områden har varken stora eller särskilt stora utmaningar inom någon problemvariabel (klass 0). 356 områden har **en** särskilt stor utmaning (klass 1–6). 25 områden har **två** särskilt stora utmaningar (klass 7 och 8). 56 områden har **två** särskilt stora utmaningar och därtill stora utmaningar inom ett eller fler andra problem (klass 9). 131 områden har **minst tre** särskilt stora utmaningar (klass 10–13).

Tabell 2. SCB och Boverkets områdesindelning utifrån utmaningar med utanförskap, efter klass, 2022. Antal och andel.

Klass	Beskrivning	Antal	Andel
0	Har inte problem	2 795	83,11
1	Problem med bidragsberoende	36	1,07
2	Problem med anmälda brott	125	3,72
3	Problem med lågt valdeltagande	38	1,13
4	Problem med svag förankring på arbetsmarknaden	69	2,05
5	Problem med svaga skolresultat	74	2,20
6	Problem med trångboddhet	14	0,42
7	Problem med svag förankring på arbetsmarknaden och svaga skolresultat eller trångboddhet	12	0,36
8	Problem med svag förankring på arbetsmarknaden och anmälda brott	13	0,39
9	Övriga med två problem och stora utmaningar i övrigt	56	1,67
10	Minst tre problem, men små utmaningar i övrigt	7	0,21
11	Minst tre problem och vissa utmaningar i övrigt	32	0,95
12	Minst tre problem och större utmaningar i övrigt	76	2,26
13	Minst tre problem och särskilt stora utmaningar i övrigt	16	0,48

Not: Problemvariablerna mäts med data för år 2022 med undantag för skolresultat som mäts för läsåret 2021/2022.
Källa: SCB & Boverket (2024).

SCB och Boverket identifierar **180 områden som har särskilt stort sammanvägt utanförskap** (klass 9 samt 11–13).² I tabell 3 nedan jämförs områdesindelningen utifrån socioekonomiska förutsättningar som

² De sju områden som finns i klass 10 inkluderas inte trots de har tre eller fler särskilt stora utmaningar. Anledningen är att dessa områden är bättre än medianen bland samtliga områden för någon eller några problemvariabler. Fyra områden är utpräglade studentområden.

används i rapporten med områdesindelningen utifrån utmaningar med utanförskap.³ I den sistnämnda används en indelning i tre kategorier som redovisas i SCB och Boverkets rapport: områden som har särskilt stort sammanvägt utanförskap, områden som har vissa utmaningar (klass 1–8 samt 10) och områden som inte har några problem (klass 0). Det som jämförs är överlappningen för unga 16–25 år. Tabellens första fem kolumner visar hur stor andel av de som bor i respektive av de fem områdestyperna med olika socioekonomiska förutsättningar som bor i de tre olika områdesklasserna för utmaningar med utanförskap. I kolumnen längst till höger redovisas hur många unga som bor i de olika områdesklasserna för utanförskap. Där framkommer att 74 procent av unga bor i områden utan problem, 18 procent i områden med vissa utmaningar och 9 procent i områden med särskilt stort sammanvägt utanförskap.

Tabell 3. Överlappning mellan områdesindelning utifrån socioekonomiska förutsättningar respektive utmaningar med utanförskap för unga 16–25 år, 2021/2022. Procent.

Områdestyp	Stora socio-ekonomiska utmaningar	Socio-ekonomiska utmaningar	Socio-ekonomiskt blandade	Goda socio-ekonomiska förutsättningar	Mycket goda socio-ekonomiska förutsättningar	Totalt
Områden utan problem	2	32	79	85	97	74
Områden med vissa utmaningar	13	45	19	15	3	18
Särskilt stort sammanvägt utanförskap	85	23	1	0	0	9
Antal personer	80 307	122 557	266 335	590 158	106 900	1 166 257

Not: Utan problem är de områden som ingår i klass 0, vissa problem inkluderar områden i klasserna 1–8 samt 10 och särskilt stora utmaningar inkluderar områden i klasserna 9 samt 11–13.

Källa: MUCF:s bearbetningar av registerdata från SCB.

Av de unga som bor i ett område som har stora socioekonomiska utmaningar bor en hög andel (85 procent) också i ett i område som klassas som att det har särskilt stort sammanvägt utanförskap. 13 procent bor i ett område som klassas som att det har vissa utmaningar och 2 procent i ett område utan problem. Det är knappt en fjärdedel av de som bor i områden med socioekonomiska utmaningar som bor ett område som har särskilt stort sammanvägt utanförskap. Det innebär att områden med särskilt stort sammanvägt utanförskap utgörs i princip enbart av områden i de två områdestyperna med socioekonomiska utmaningar.

³ Här undersöks överlappningen mellan 2021 års områdesindelning utifrån socioekonomiska förutsättningar med indelningen utifrån utmaningar med utanförskap som utgår från data för främst år 2022. Används istället 2022 års indelning för den förstnämnda är resultaten i stort sett desamma och de övergripande slutsatserna kvarstår.

Det stora flertalet unga som bor i områden med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar bor i områden som inte bedöms ha problem (85 respektive 97 procent). Likaså i socioekonomiskt blandade områden är det en klar majoritet (79 procent) som bor i områden utan problem.

Sammantaget innebär det att det finns en hög grad av överlappning mellan de två indelningarna. Om man ser sammantaget på de variabler som utgör grunden för respektive indelning finns en hög grad av korrelation, vilket är förväntat då flera variabler finns i båda indelningarna. Som beskrivits ovan utgör ett socioekonomiskt index grunden för områdesindelningen utifrån socioekonomiska förutsättningar. Denna kan jämföras med percentilsumman⁴ för de problemvariabler som ingår i indelningen för utmaningar med utanförskap. Korrelationen mellan dessa två mått är mycket hög (-0,81).

Polisens lägesbild över utsatta områden

Polisens lägesbild över utsatta områden utgör ytterligare en områdesindelning. Denna syftar till att identifiera bostadsområden, eller stadsdelar, som är utsatta. Med det menas enligt Polismyndigheten geografiskt avgränsade platser med låg socioekonomisk status och där de kriminella har en stor inverkan på lokalsamhället (Polismyndigheten 2025). Lägesbilden uppdateras vartannat år. År 2023 fanns 59 utsatta områden och år 2025 är antalet 65. Polisens indelning utgår inte från RegSO:n, utan områdenas omfattning och gräns definieras av lokalpolisområdet utifrån dess uppfattning om olika områdens utsatthet för kriminell påverkan. Den områdesindelning utifrån socioekonomiska förutsättningar som används i denna rapport har ett betydligt bredare syfte än Polisens lista. För mer information om hur utsatta områden och områden med stora socioekonomiska utmaningar överlappar se Salonen (2023).

MUCF:s enkätundersökningar

Nationella ungdomsenkäten är en återkommande enkätundersökning som MUCF genomför bland unga i åldrarna 16–25 år. Enkäten har genomförts ungefär vart tredje år sedan 2004. I rapporten redovisas resultat från 2024 års enkät, där insamlingen pågick 10 oktober 2024 till 16 januari 2025. Respondenterna kunde besvara enkäten både på webb/mobil och i pappersversion, en övervägande majoritet besvarade enkäten digitalt. De unga som besvarade enkäten fick ett superpresentkort som tack. Institutet för kvalitetsindikatorer ansvarade för genomförandet av datainsamlingen i samverkan med MUCF. Enkäten skickades till 12 000 unga i åldrarna 16–25 år. Urvalet drogs som ett obundet slumpmässigt urval från Skatteverkets folkbokföringstjänst Navet. Urvalet drogs 2024-10-01. 5 449 unga besvarade enkäten och det motsvarar en svarsfrekvens på 45 procent.

Attityd- och värderingsstudien är en återkommande enkätundersökning som genomförts sju gånger sedan 1993. Studien genomfördes första gången 1993 av Barn- och ungdomsdelegationen. Sedan dess har MUCF genomfört återkommande enkätundersökningar åren 1997, 2003, 2007, 2013, 2019 och 2024. I rapporten redovisas resultat från den senaste undersökningen genomfördes under våren 2024. Enkäten kunde besvaras under perioden 10 april till 23 augusti 2024. Respondenterna kunde besvara enkäten både på webb/mobil och i pappersversion, en övervägande majoritet besvarade enkäten digitalt. De unga som

---

⁴ Summan av percentilerna för samtliga problem. Kan anta värden mellan 6 och 600, ju lägre värde desto större problematik.

besvarade enkäten fick ett superpresentkort som tack. Institutet för kvalitetsindikatorer ansvarade för genomförandet av datainsamlingen i samverkan med MUCF. Enkäten skickades till 12 000 personer i åldrarna 16–29 år. Urvalet drogs som ett obundet slumpmässigt urval från Skatteverkets folkbokföringstjänst Navet. Urvalet drogs 2024-03-27. Sammanlagt svarade 4 508 personer på enkäten, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 38 procent. I denna rapport analyseras enbart enkätsvar för unga i åldrarna 16–25 år. 3 393 personer i de åldrarna bevarade enkäten, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 40 procent.

Ett problem i alla enkätundersökningar är svarsbortfall i det representativa urvalet. Bortfallet blir särskilt problematiskt om det är ojämnt fördelat mellan olika grupper av unga, då resultaten riskerar att bli missvisande. Skevhet i bortfallet gör att resultaten från de statistiska skattningarna riskerar att bli missvisande och inte på korrekt sätt återspeglar gruppen unga i sin helhet. För att rätta till några sådana skevheter och öka undersökningarnas generaliserbarhet till unga i stort, har resultaten från båda enkätundersökningarna viktats efter juridiskt kön och ålder. Riskerna finns dock alltid att vissa grupper av unga i lägre utsträckning svarar på enkäter och detta är inte alltid möjligt att kompensera för. Det kan därför fortsatt finnas systematiska skillnader mellan de unga som har svarat och de som valt att inte svara på enkäten. Därför bör resultaten från undersökningarna tolkas med viss försiktighet.

Analysen begränsas till de unga för vilka det finns information om vilket RegSO de bor i samt om deras födelse-land. De som saknar information om föräldrar utesluts inte, utan här skapas istället kategorier för uppgift saknas (se mer utförlig beskrivning nedan). Totalt ingår enkätsvar från 5 443 unga i analyser utifrån Nationella ungdomsenkäten och 3 349 unga i analyser utifrån Attityd- och värderingsstudien. I tabell 4 nedan framgår antalet svarande per områdestyp.

Tabell 4. Antal personer i analyspopulationen i MUCF:s enkätundersökningar samt registerdata, efter kön och område/styp. Antal.

	Nationella ungdomsenkäten	Attityd- och värderingsstudien	Registerdata
Alla unga			
Stora socioekonomiska utmaningar	310	174	80 307
Socioekonomiska utmaningar	530	278	122 557
Socioekonomiskt blandade	1 174	692	266 335
Goda socioekonomiska förutsättningar	2 875	1 840	590 158
Mycket goda socioekonomiska förutsättningar	554	365	106 900
Killar			
Stora socioekonomiska utmaningar	146	83	42 648
Socioekonomiska utmaningar	245	122	64 830
Socioekonomiskt blandade	504	270	140 690
Goda socioekonomiska förutsättningar	1 279	821	305 457
Mycket goda socioekonomiska förutsättningar	260	189	56 623
Tjejer			
Stora socioekonomiska utmaningar	161	74	37 659
Socioekonomiska utmaningar	274	131	57 727
Socioekonomiskt blandade	653	368	125 645
Goda socioekonomiska förutsättningar	1 540	917	284 701
Mycket goda socioekonomiska förutsättningar	286	162	50 277

Not: Enkätdata utgår från egenidentifierat kön och år 2024 och registerdata utgår från juridiskt kön och år 2021.

Registerdata

MUCF har via SCB beställt och fått tillgång till registerdata på individnivå. Data kommer från flera olika register som finns hos SCB: Longitudinell integrationsdatabas, Flergenerationsregistret, Befolkningsregistret, Geografidatabasen, Registret över avgångna från gymnasieskolan, Skolverkets elevregister, Registret för integrationsstudier och SCB Valstatistik. Data innehåller information om ungas utbildning, sysselsättning, inkomster och valdeltagande samt bakgrundsvariabler som ålder, juridiskt kön, födelseland, bostadskommun och bostadsområde. Det går också att koppla samman alla unga med deras föräldrar. Data finns för åren 1990–2021 och det går att följa individer över tid. All data är avidentifierad. I rapporten används data för unga 16–25 år och i de flesta fall för år 2021.

Registerdataanalysen begränsas till unga för vilka det finns information om vilket RegSO de bor i samt om deras födelseland. 2 226 unga som saknar denna information utesluts ur analysen. De som saknar

information om föräldrar utesluts inte, utan här skapas istället kategorier för uppgift saknas (se mer utförlig beskrivning nedan). Totalt ingår 1 166 257 unga i analysen. I tabell 4 ovan framgår antalet per områdestyp.

Metodbeskrivning för regressioner

I rapporten presenteras resultat som tar hänsyn till att ungdomsgruppens sammansättning skiljer sig i de fem områdestyperna. I praktiken innebär det att det genom regressioner tas fram prediktioner eller ”skattade resultat” som kontrollerats för att bakgrundsfaktorer skiljer mellan unga som bor i olika områdestyper. Dessa bakgrundsfaktorer har valts dels för att de tydligt skiljer sig mellan områdestyper, dels för att de flesta levnadsvillkor som analyseras i rapporten påverkas av dessa bakgrundsfaktorer. Nedan ges en kort beskrivning av de bakgrundsfaktorer som analysen inkluderar samt hur de kodats i data.

- Kön. Avser juridiskt kön i registerdata och egenidentifierat kön i enkätdata. Kodas som en indikatorvariabel.⁵
- Ålder, i antal år. Kodas som nio indikatorvariabler.
- Utländsk eller svensk bakgrund. Utländsk bakgrund har de som är utrikes födda eller födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar alternativt har en utrikes född förälder och en okänd förälder eller förälder med okänt födelseland. Övriga har svensk bakgrund.⁶ Kodas som en indikatorvariabel.
- Utomeuropeisk bakgrund. Utomeuropeisk bakgrund har de som är födda utanför Europa⁷ eller är födda i Sverige och har två föräldrar som är födda utanför Europa alternativt har en förälder som är född utanför Europa och en okänd förälder eller förälder med okänt födelseland. Övriga har europeisk (inklusive svensk) bakgrund. Kodas som en indikatorvariabel.
- Antal år sedan invandring. Kodas som fyra indikatorvariabler. Kategorierna är: 1–3 år, 4–9 år, 10–15 år, 16 år eller längre samt inrikes född.
- Föräldrars utbildningsnivå. Avser den högsta utbildningsnivå bland föräldrarna (av de som finns uppgift om). Kodas som tre indikatorvariabler. Kategorierna är: Uppgift om föräldrar saknas, grundskolenivå, gymnasial nivå och eftergymnasial nivå. Utgår från variabeln SUN2020Niva.
- Föräldrars inkomster. Avser medelvärde för inkomst (från arbete eller eget företag) för de föräldrar som det finns uppgift om. För de som saknar uppgift för båda föräldrarna har medelvärdet bland alla som ingår i skattningarna imputerats.

I registerdata inkluderas också bostadskommun, vilket innebär att jämförelsen görs mellan olika områdestyper som finns i samma kommun. I enkätdata finns inte tillräckligt många observationer för att inkludera bostadskommun och därför används i stället kommuntyp (enligt Tillväxtverkets klassificering i landsbygdskommuner, blandade kommuner och storstadskommuner). År sedan invandring och föräldrars

---

⁵ Det är en variabel som kodas som noll eller ett för olika kategorier. Benämns också dummyvariabel.

⁶ Unga som saknar uppgift om båda föräldrarna kodas enbart utifrån eget födelseland. Det innebär att unga födda i Sverige med två okända föräldrar kodas som svensk bakgrund.

⁷ Afrika, Asien, Nordamerika, Oceanien och Sydamerika.

inkomster ingår inte bland de bakgrundsfaktorer som kontrolleras för i analys av enkätdata eftersom de inte finns insamlade i enkäterna.

För att undersöka om det även efter hänsyn tagits till bakgrundsfaktorer finns skillnader mellan områdestyperna skattas linjära sannolikhetsmodeller⁸ för de olika utfallsvariablerna. De oberoende variablerna är indikatorvariabler för de fem områdestyperna samt bakgrundsfaktorerna som listats ovan. Samtliga bakgrundsfaktorer interageras med indikatorvariablerna för områdestyperna. Regressioner för olika delgrupper (efter kön och utländsk eller svensk bakgrund) är fullt interagerade, det vill säga alla bakgrundsfaktorer tillåts variera för grupperna. Utifrån regressionsresultaten görs sedan prediktioner för utfallsvariablerna för de fem områdestyperna. När prediktionerna beräknas görs det vid medelvärden för de övriga oberoende variablerna. Det är dessa prediktioner som benämns som skattade andelar.

Utmaningar att enkätdata har liten svarsbas

Som framgår av tabell 4 är det 310 respektive 174 unga som besvarat MUCF:s enkäter och som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar. Det innebär att det i vissa fall kan finnas utmaningar med att svarsbasen är liten. Det krävs relativt stora skillnader mellan områdestyper för att de ska vara statistiskt säkerställda. När områdesskillnaderna minskar marginellt efter kontroll för bakgrundsfaktorer kan det ändå vara så att skillnaderna inte är statistiskt säkerställda för att felmarginalen (standardfelen) ökar.

Ett exempel på en områdesskillnad som inte längre är statistiskt säkerställd efter att hänsyn tagits till bakgrundsfaktorer är andelen unga som upplever sin fysiska hälsa som god. Att det är så kan ha flera skäl. Delvis är det en konsekvens av att skillnaden blir mindre. Det beror också på att felmarginalen för områden med stora socioekonomiska utmaningar och områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar blir betydligt större när bakgrundsfaktorer inkluderas, medan de inte ändras i samma utsträckning för de områdestyper som har en större svarsbas. Att fler av de utfall som baseras på registerdata fortsatt visar på skillnader mellan områdestyper efter att bakgrundsfaktorer inkluderas är delvis på grund av att dessa analyser utgår från analyser av alla unga i Sverige. Då finns inte problemet att det blir för få personer i någon områdestyp.

---

⁸ I de fallen utfallet är betyg skattas istället kvantilregressioner för att prediktera medianbetyg.

Metodbeskrivning för intervjustudie

Inom ramen för arbetet med rapporten har MUCF genomfört elva gruppintervjuer med sammanlagt 72 unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar i olika delar av landet. I detta avsnitt beskrivs först utgångspunkterna för undersökningen och hur den genomförts. Därefter presenteras den intervjuguide som använts vid intervjuerna.

Studiens upplägg och genomförande

Syftet med intervjuerna var att få en djupare förståelse för hur unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar själva upplever sitt område och hur de upplever att området de bor i påverkar deras levnadsvillkor och framtidsutsikter. Eftersom det rör sig om en intervjuundersökning med ett lägre antal svarande är de ungas upplevelser inte generaliserbara till alla unga som växer upp i denna områdestyp. MUCF vill också betona att de unga i vissa avseenden inte är representativa för unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar. Många av intervjudeltagarna var aktiva i lokalt föreningsliv och en del hade ledaruppdrag. Det är en faktor som exempelvis kan ha bidragit till att de intervjuade uttryckte relativt stor tilltro till sina möjligheter att påverka. Samtidigt är MUCF:s bedömning att många av de erfarenheter som framkommer i intervjuerna är relevanta för en större grupp av unga.

Rekrytering av informanter

De intervjuade unga rekryterades i samtliga fall med hjälp av en mellanhand. I merparten av fallen var det föreningar som bedriver verksamhet i områdena som hjälpte till att arrangera intervjuerna och i några fall var det tjänstepersoner i kommunala verksamheter. Ungefär hälften av intervjuerna genomfördes på den lokala fritidsgården i området. Sex av intervjuerna tillkom efter att myndigheten efterlyst hjälp med att rekrytera informanter i ett nyhetsbrev. Övriga fem tillkom efter att myndigheten gjort riktade förfrågningar till verksamheter.

Genomförande av intervjuer

Intervjuerna genomfördes under perioden maj 2024 till februari 2025. Samtliga intervjuer ägde rum på plats i områdena och pågick i mellan 45–120 minuter. Merparten av intervjuerna pågick i ungefär en timme. Grupperna har som mest bestått av nio unga och som minst fyra unga. Intervjuerna spelades in och transkriberades i efterhand. Under intervjun har de unga fått frågor om hur de upplever sitt område och vad som är positivt och negativt med att bo just där. De har också fått frågor om sin fritid, skolgång, framtidsplaner samt hur de ser på sina möjligheter att påverka saker i samhället. Vid intervjutillfället utgick samtalet från en intervjuguide (se nästa avsnitt). Denna innehöll ett antal övergripande frågor inom några breda temaområden. I de enskilda intervjuerna var frågorna i guiden en utgångspunkt för samtalet och en riktlinje för att fånga upp olika teman. Frågorna har däremot inte formulerats på exakt samma sätt och i samma ordning som i intervjuguiden.

Information om informanterna

Sammantaget har 72 unga i åldrarna 14–24 år deltagit vid de elva intervjutillfällena. Könsfördelningen bland de intervjuade är relativt jämn, av de 72 deltagarna är 33 killar och 39 tjejer. Det har funnits en viss åldersspridning både inom och mellan grupperna. En majoritet av de intervjuade är dock i övre tonåren vilket framför allt beror på att unga i denna ålder är överrepresenterade i den typ av verksamheter som MUCF riktat förfrågningar till. De intervjuade har, med något enstaka undantag, haft utländsk bakgrund.

Områden som ingår i studien

MUCF har genomfört intervjuer i tio olika RegSO-områden i nio kommuner.⁹ Samtliga RegSO-områden är kategoriserade som områden med stora socioekonomiska utmaningar (områdestyp 1) men de skiljer sig i flera andra avseenden. Vid urvalet av områden fanns en ambition om att inkludera områden som är belägna i olika kommuntyper samt olika belägna i stadens geografiska rum. Samtliga tio områden är typiska miljonprogramsområden men de är olika lokaliserade i staden. Några är centralt belägna medan andra ligger i ytterområden.

Områdena är belägna i städer med varierande befolkningsmängd – från drygt 20 000 invånare i den minsta kommunen till över en miljon i den största. Merparten av de områden som är kategoriserade som områden med stora socioekonomiska utmaningar är belägna i storstäder och stora städer (kommuntyp A och B enligt SKR:s klassificering). Ungefär en femtedel av områdena är dock belägna i mindre kommuner (kommuntyp C enligt SKR:s klassificering). Av de områden som MUCF genomfört intervjuer i är tre belägna i kommuner som kategoriseras som Storstad (A1). Sex är belägna i kommuner som kategoriseras som Större stad (B3) och två är belägna i kommuner som kategoriseras som Lågpendlingskommun nära större stad (B5).¹⁰

Sedan MUCF påbörjade arbetet med rapporten har en ny områdesindelning tagits fram av SCB och Boverket som svar på ett regeringsuppdrag (se beskrivning ovan samt SCB & Boverket 2024). Syftet med denna indelning är att identifiera områden där utanförskapet är särskilt stort. Samtliga av de områden som intervjuer genomförts i återfinns bland de 568 RegSO som har någon form av utanförskapsproblematik (klass 1–13). Åtta områden återfinns bland de 180 RegSO som enligt indelningen har ett särskilt stort sammanvägt utanförskap (klass 9 samt 11–13). Två av områdena återfinns bland de 40 områden som anses ha särskilt stora utmaningar.¹¹

Fem av områdena återfinns också på polisens lista över utsatta områden varav tre återfinns i kategorin ”särskilt utsatta” och två i kategorin ”utsatta”. Ytterligare två områden har tidigare funnits med på listan och rörande ett har det förts diskussioner om att det borde inkluderas.

---

⁹ Två intervjuer har genomförts i samma område och två intervjuer har genomförts i olika områden inom samma kommun.

¹⁰ Det innebär att tre av nio kommungrupper i SKR:s kommungruppsindelning finns representerade i undersökningen. De kommungrupper som saknas är A2 (Pendlingskommun nära storstad), B4 (Pendlingskommun nära större stad), C6 (Mindre stad/tätort), C7 (Pendlingskommun nära mindre tätort), C8 (Landsbygdskommun) samt C9 (Landsbygdskommun med besöksnäring).

¹¹ Ett område tillhör klass 3, ett klass 9, ett klass 10, två klass 11 och fem klass 12. Inget område tillhör klass 13.

Intervjuguide

Hur skulle ni beskriva [xxx] för någon som inte vet något om området?

Tycker ni att [xxx] är ett bra område att bo i?

- Vad är det bästa med att bo i [xxx]?
- Vad är det sämsta med att bo i [xxx]?

Tycker ni att [xxx] är ett tryggt område att bo i?

- Vad skapar trygghet i området?
- Vad skapar otrygghet i området?
- Hur påverkas ni av otrygghet/våld i området? (om aktuellt)

Har ni någon gång känt att ni blivit dåligt eller orättvist behandlade eftersom ni bor i [xxx]?

- Av vem? I vilka sammanhang?

Tror ni att ni kommer att bo i [xxx] i framtiden?

- Var skulle ni vilja bo?

Vad finns det att göra på fritiden om man bor i [xxx]?

- Vad gör ni på fritiden? Varför?
- Vilka träffar ni på fritiden? Var bor de?
- Vilken kontakt med unga från andra områden har man när man bor i [xxx]?
- Finns det något ni skulle vilja göra på fritiden som ni inte kan göra? Vad? Varför?

Vad tycker ni om skolan?

- Trivs ni i skolan?
- Är skolan viktig för er?
- Tycker ni att det är viktigt att klara skolan?
- Tycker ni att det finns hjälp och stöd i skolan för de elever som behöver det?
- Tycker ni att lärarna behandlar alla elever lika?
- Tror ni att alla elever har samma möjligheter att klara skolan?

Hur ser ni på framtiden? Har ni några särskilda framtidsplaner?

- Vad vill ni arbeta med?
- Vad krävs för att ta sig dit?
- Hur ser möjligheterna ut att förverkliga era planer? Finns det hinder?
- Tror ni att era möjligheter att få jobb i framtiden påverkas av att ni bor i [xxx]? Hur?

Tycker ni att ni har möjlighet att påverka saker i samhället?

- Vad kan ni påverka/inte påverka? (i skolan/på fritiden/ i området/staden/Sverige)
- Vill ni kunna påverka? Vad?
- Hur skulle ni göra om ni vill förändra något?
- Har det hänt att era åsikter lett till förändring? Om inte; varför?
- Har ni lättare eller svårare att påverka saker jämfört med andra unga?
- Varför tror ni att det är färre människor som väljer att rösta i [xxx] jämfört med många andra områden?

Tycker ni att ni har samma möjligheter som andra unga? (vid behov om frågan inte besvarats genom tidigare samtal)

- *Om nej:* Vad skulle behöva ändras för att ni ska känna att ni får samma möjligheter som andra unga i samhället?

Har ni några råd ni skulle vilja skicka med till beslutsfattare?

- Vad? Varför?

Referenser

Polismyndigheten (2025). *Lägesbild över utsatta områden. Regeringsuppdrag 2025*. Stockholm: Polismyndigheten.

Salonen, T. (2023). *Att identifiera utsatta bostadsområden. En jämförande analys mellan Polisens lista och Segregationsbarometern*. Stockholm: Bostad2030.

SCB & Boverket (2024). *Fördjupad analys om utanförskap. Slutrapport regeringsuppdrag 2024:2*. Örebro: Statistiska centralbyrån.